

BERDINTASUNA, MARTXOAREN 8KOEN IRUDIPEN HORI.

Berriro ere, martxoaren 8aren aurrean, eta berdintasunaren eta kalean emakumeek aitortza jasotzearen inguruan egin beharreko hausnarketaren aurrean. Oraingo honetan, geure buruari galdetzen diogu: denok ari al gara aldarrikatzen berdintasunaren oinarri diren giza eskubideak? Horiek aldarrikatzen ari al gara gutako bakoitzarentzat, gure auzoetan, herrietan eta hirietan bizi garen emakume ezberdin bakoitzarentzat? Giza eskubideak aldarrikatzen ari al gara emakume migratzaileentzat, ijitoentzat, emakume pobreentzat, azken batean, gure antza ez dutenentzat?

2018az geroztik, kaleak emakumez (eta gizonez) betetzen dira, emakumeok jasaten dugun indarkeria nabarmenari "nahikoa da" oihukatuz eta estatistikek erakusten dutenaren arabera betetzen ez den berdintasuna aldarrikatuz. Ez munduan, ez Europako gure gizarteetan.

Berdintasun-politiketan aurrera egiten dugula suposatzen dugun bitartean, aukera errealak, zehatzak eta emakume guztientzat izango diren horiek egunero urruntzen dira, eta halaxe erakusten dute datu esanguratsu eta itxuraz hautemanekin batzuek. Kontraesana irudi dezake, baina errealitate poliedrikoa bera da; aurrera goaz, baina desberdintasun-arrakala zabalduz doa. Aldatu egiten gara denak berdin jarrai dezan.

Gure aldarrikapenekin mimetizatzen den agertoki sozioekonomiko eta politiko batean gaude. Areago, ustez, horiek "eman" egiten dizkigu, baina, aldi berean, pixkanaka bere duintasunaz desjabetzen eta duintasun hori kentzen digu beste bide ikusezinago batzuetatik, gure hirietako edo planetako beste leku batzuetako emakume zaurgarrienei eta pobreenei.

Eskatzen dugun gizonen eta emakumeen arteko berdintasunak trazabilitate ekonomiko eta politikoa du (parte-hartze sozialari eta oinarrizko eskubideak eskuratzeari buruzkoa), eta gure inguruneke emakume askorentzat abiapuntua harresi gaindiezina da. Ez dute lan-merkatu sartzetik paperik ez dutelako, ez dute aitorten juridikorik edo ez dituzte prestazioak jasotzeko baldintzak betetzen. Asko dira bizi diren gizarteetako ondasun ekonomikoetan eta politikoetan parte hartzen ez duten emakumeak.

Berdintasunak, aldi berean, emakumeen artean belaunaldien arteko trazabilitatea du, klase sozial eta ekonomikoa, klase funtzionalekoa, erlijioa, kultura eta jatorri desberdinetakoa, eta horrek guztiak ahaldunduenetako emakumei errekonozimendua eta babesa eskatzen digu.

Emakume horientzat, berdintasuna imajinario likido bat da, lortu ezinako irudipen sozial bat, eta horren bizkarrean sistema sozioekonomiko hau oinarritzen da, argi eta garbi bidegabera beren bizitzekin. Betebehar moral bat da geure buruari galdetzea ea, gainera, gure estatusari eta berdintasunari eusten dioten.

Martxoaren 8etako errebindikazioetan zer pentsa ematen diguten zenbait datu.

Pobreziaren feminizazioa Euskadin.

Lehen datua Foessa¹ eman digu Euskadiko gizarte-bazterkeriari eta -garapenari buruzko txostenean (2019). Bazterkeria-egoeran dauden etxe guztietatik (egoera neurritzkoa eta larria), emakumeek sostengatutako familien pisua % 51,7 da, gizonek sostengatutakoena gaindituz (% 48,3).

Beraz, beste autonomia-erkidego batzuetan ez bezala (Nafarroan, Asturiasen eta Galizian izan ezik), Euskadin bazterkeria feminizatzeke prozesu argi bat dagoela esan dezakegu, etxeetako sostengatzaile nagusiaren ikuspegitik behintzat, eta bazterkeria-egoera guztiak kontuan hartzen direnean.

Hori diru-sarrerak bermatzeko errentan ere islatzen da. Errenta horren jasotzaile gehienak emakumeak dira, iazko urtearen amaieran argitaratutako goranzko joera duen datuarekin batera². Datu horren arabera,

¹ FOESSA 2019ko Euskadiko gizarte-bazterkeriari eta -garapenari buruzko txostenean. 75. or.

² Diario Vasco, Marta Fdez. Vallejo, 2019ko azaroaren 16a

genero-indarkeriaren biktima izan ziren 1.406 emakumek jaso zuten Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta, eta, horietatik ia bostehuni lehen aldiz esleitu zitzaizen laguntza.

Zainketa-lanek gora egiten dute emakume migratzaileen bizkar.

Ez dugu lortu Estatuak edo administrazio publikoek zaintza gizarte-balio gisa hartzea, ezta gizonek zaintzea ere. Emakumeen eskulana transnacionalizatu dugu zaintza-kate batean, non beste emakume batzuek beren seme-alabak eta adineko pertsonak jatorrizko herrialdeetan uztera behartuta dauden, xede herrialdean besteen seme-alabak edo adinekoak zaintzeko.

Espainiako³ etxez etxeko zerbitzuaren datuek erakusten dute emakume migratzaile prekarizatuek eta sozialki oso zaugarriek okupatzen duten hazkunde-joera hori. Euskadin, joan den urrian, Maria Jesus San Josek, Eusko Jaurlaritzako Lan eta Justiziako sailburuak, Euskadiko etxeko zerbitzuari dagokionez nabarmendu zuen «langileen % 30ek –gehien-gehienak emakumeak– beltzean egiten duela lan, eta hiru langiletik bat atzerritarra dela». Etxeko zerbitzua da «Euskadiko etorkin guztien lan-hobi nagusia». ⁴

Haien jatorrizko herrialdeak uzteaz gain, emakume migratzaile horietako asko baliabide ekonomikorik gabe iristen dira gure hirietara, adingabeak haien ardurapean dituztela eta lan-merkatuan txertatzea edo gizarte-prestazioetan sartzea eragozten dien egoera administratibo irregularrekin.

Prostituzioan diharduten eta salerosketen dituzten emakumeen kopuruak gora egin du gure hirietan.

Espainia da Europan ordaindutako sexu eskaera handiena duen herrialdea, eta hirugarrena mundu-mailan. Nazio Batuen Erakundearen⁵ arabera, Espainiako gizonen % 39k ordaindu du noizbait sexu-harremanak izateagatik, eta prostituzio-egoeran dauden pertsonen % 80 salerosketaren biktima dira edo izan dira. Gainera, Espainia ez da bakarrik prostituzioaren kontsumoan liderra, munduko emakumeen trafikoaren helmuga nagusietako bat ere bada.

Prostituzioari eta salerosketari buruzko datu horiek eskandalagarriak dira, eta arrakala argia sortzen dute berdintasunaren imajinarioan eta bere burua demokratikotzat duen estatu batean. Estatu horrek emakumeentzako aukera-berdintasunerako politikak garatzen ditu, eta aldi berean, gure hirietan bizi diren emakumerik zaugarrienentzat esponentzialki kaltegarriagoak diren erortze-prozesuak eta babesgabetasun-prozesuak bideratzen ditu edo ez ditu eragozten.

Eskatzen dugun berdintasuna ez da gure bizimoduan eta aurrerapen pertsonalean eusten den pribilegio bat, beste emakume ikusezinago batzuek gure hirietan desberdintasun- eta indarkeria-maila handiagoak jasaten dituzten bitartean. Berdintasuneko gizarte eskubide sozialak kaltetuen dituztenekin batera eraikitzen dugu, eta horientzat aukera errealek eta zehatzak biderkatzen ditugu. Emakume horiek aintzat hartzen ez baditugu, berdintasunaren aldeko mugimenduaren egingo dugun baturak zero izaten jarraituko du edo arrakala zabaldu egingo da.

Ahalegin handiarekin egiten dugu aurrera, eta martxoaren 8 guztietan ospakizunerako arrazoi asko ditugu. Baina, gaur ere, eta batez ere gaur, martxoaren 8etako erronketan proiektatzen gara, berdintasunaren irudipen hori hausten diguten beste emakume batzuen aurpegiekin. Emakunde proposatzen duen bezala: "katerik gabe, baina elkarri kateaturik". Ikus dezagun non hausten den katea. Pobrezia, prostituzioa eta emakumeen salerosketa, zainketen krisia: berdintasunaren borroka irabazten ari dira.

³ AD Los Molinos Elkarteak, *Estudio mujer migrante en el servicio doméstico. Análisis de la situación laboral e impacto de los cambios normativos*, Madril 2017 - 17. or.

⁴ El Correo: 04-10-2019, *Euskadi es la comunidad que más gasta en empleo doméstico con Madrid, Navarra y Murcia*

⁵ APRAM, *Guía de intervención con víctimas de trata para profesionales de los medios de comunicación*, Madril 2015 - 18. or.